

Ilmastonmuutos ja maaseutuohjelma

Ilmase-hankkeen loppuseminaari

Marja-Liisa Tapio-Biström
Hämeenlinna 10.03.2014

Sisältöä

- Tulevaisuuden tapa tuottaa ruokaa
- Ekosysteemipalvelut
- Maaseudun kehittämissuohjelma 2014-2020
- Tavoitteet
- Toimenpiteet
- Rahat
- Kohdentaminen
- Yhteenveto

Minkälaista maataloustuotantoa tulevaisuudessa tarvitaan

Taloudellisesti tuottavaa elinkeinoa, joka on:

- tuottavampaa suhteessa käytettyihin resursseihin;
- perustuu mahdollisimman paljon luonnon omien resurssien/prosessien hyödyntämiseen;
- tuotantomalli, joka on tietointensiivinen, eikä tuotantopanos intensiivinen;
- perustuu maankäyttäjien yhteistyöhön;
- tuottaa erilaisia ekosysteemipalveluita kuten esim.ruokaa ja muita tuotteita, vedensääteilyä, ilmastonmuutoksen estämistä jne.

Toimivat ekosysteemit

- Perustana **luonnon monimuotoisuus** - kasvit, eläimet, hyönteiset, maamikrobit ja niiden kompleksiset vuorovaikutukset
- Tuottavat **ekosysteemipalveluita** kuten ruokaa, käyttövettä, ilman laadun säätelyä, pölytystä, ravinteiden kiertoa, maaperäprosesseja, ilmaston säätelyä, vesivarantojen säätelyä, eroosion torjuntaa, tautien ja tuholaisien torjuntaa mutta myös virkistystä ja matkailua.

Maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 tavoitteet

1. Osaaminen, tiedonvälitys, innovaatiot ja yhteistyö maaseudulla lisääntyvät.
2. **Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen tehostuvat.**
3. **Luonnon monimuotoisuus lisääntyy, vesistöjen tila ja maatalouskäytössä olevan maaperän tila paranevat.**
4. Maaseudun yritystoiminta monipuolistuu ja työllisyys, palvelut sekä vaikuttamisen mahdollisuudet paranevat.
5. Maataloustuotannon kilpailukyky vahvistuu.
6. Maaseutuyritykset vastaavat kuluttajien kysyntään tuottamalla laadukasta ruokaa ja parantamalla eläinten hyvinvointia.

Läpileikkaavat teemat

ilmasto

- Sopeutuminen
- Hillintä

Ympäris- -tö

- Vesien tila
- Luonnon monimuotoisuus

Innovaatiot

- Vihreä teknologia, biotalous
- Yritykset, tekemisen tavat

Ympäristön hoitoa edistäviä toimenpiteitä ohjelmassa

Koulutus ja tiedonvälitys (art. 15)

- hankkeet ympäristöosaamisen kehittämiseen

Neuvonta (art. 16)

- ympäristöneuvonta
- ympäristösitoumukseen valitun toimenpidejoukon mukauttaminen neuvonnan perusteella

Investoinnit (art. 18)

- **lannan prosessointi, varastointi**
- säättösalaojitus
- kosteikkojen perustaminen
- luonnonlaitumien peruskunnostus

Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen (art. 20)

- tuote- ja palvelukehitys, innovaatiot, työmahdollisuudet: esim. **lannan tuotteistamisen kehittäminen**, ympäristöyrittäjyys

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (art. 21)

- esim. ympäristön tilaa parantavat yhteisölliset toimet, **uusiutuva energia**, virkistyspalvelut, luontoreitistöt, asuin ympäristön parantaminen, maisemanhoitosuunnitelmat

Luonnonmukainen tuotanto (art 30)

Luonnonhaittakorvaukset (art. 32-33)

- tukikelpoisuus luonnonlaitumille

LEADER (art. 42-45, 65)

- paikalliset toimintaryhmien kautta toteutettavat hankkeet

Yhteistyö (art. 36)

- eri tahoja yhdistävät **yhteishankkeet**: esim. verkostojen luominen, kehittämishankkeet
- käytäntöön kytkeytyvä tutkimus, **innovaatioiden ja uusien käytäntöjen tai tekniikoiden käyttöönotto**, pilottihankkeet, esim. kipsin tai rakennekalkin käyttö fosforin sitomiseen valuma-alueella, fosforin kemialliset saostusmenetelmien käyttöönotto, biohiilikokeilut, täsmäviljelyn kehittäminen, **ruovikoiden hyötykäyttö**

Ympäristökorvaukset (art. 29)

<u>Ravinteiden kierrätys</u>	<u>Valumavesien hallinta</u>	<u>Monimuotoisuuden ja maiseman edistäminen</u>
	<u>Kosteikkojen hoito</u>	<u>Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito</u> <u>Alkuperäisrotujen kasvatus</u>
<u>Vähennetty lannoitus puutarhakasveilla</u> <u>Lietelannan sijoittaminen peltoon</u> <u>Ravinteiden & orgaanisten aineiden kierrättäminen</u> <u>Lannan levitys kasvukaudella</u>	<u>Valumavesien käsittely</u> <u>Ympäristöhoitonurmet</u> <u>Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys</u> <u>Katteen käyttö puutarhakasveilla ja perunalla</u>	<u>Peltoluonnon monimuotoisuus</u> <u>Vaihtoehtoisten kasvin suojeleminen menetelmien käyttö puutarhakasveilla</u>
<u>Ravinteiden tasapainoinen käyttö</u>		
<u>Ympäristökorvauksen vähimmäisvaatimukset</u>		

Sopimus

Sitoumus

Geeni-
pankki-
säilytys:
(art. 29.9)

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutuun.

Ympäristökorvaus ja alustavat tavoitealat sekä ilmasto ja vesistövaikutukset

Tilakohtaiset toimenpiteet

- Ravinteiden tasapainoinen käyttö (ent. ravinnetase) / 2 160 000 ha **++/++**

Ympäristösitoumuksen ravinteiden kierrätystä edistävät lohko-kohtaiset toimenpiteet

- Lietelannan sijoittaminen peltoon / 120 000 ha **++/+**
- Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen / 50 000 ha **++/+**
- Vähennetty lannoitus yksivuotisilla puutarhakasveilla / 2 000 ha

Ympäristösitoumuksen valumavesien hallintaa edistävät lohko-kohtaiset toimenpiteet

- Valumavesien käsittely (sätösalaohjituksen hoito sekä säätökastelun ja kuivatusvesien kierrätyksen hoito) / 30 000 ha **+** (turvemaat)/**+**
- Ympäristönhoitonurmet (suojavyöhyke, monivuotinen ympäristönurmi, luonnonhoitopeltonurmi) / 300 000 ha **++/++**
- Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys / 1 550 000 ha **+/++**
- Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla / 5 000 ha

Valumavesien hallintaa edistävät lohko-kohtaiset sopimukset

Sivu 8 Kosteikkojen hoito / 2 000 ha **+/+**

Muut pinta-alaperusteiset korvaukset ja alustavat tavoitealat

- Luonnonmukainen tuotanto **++/+**
  - 440 000 ha ja 80 000 ey
  - Edistetään luonnonmukaista kasvinviljelyä ja kotieläintuotantoa sekä siihen siirtymistä.
- Luonnonhaittakorvaukset **+ -/+ -**
  - 2 180 000 ha
  - Edistetään kestäviä viljelykäytäntöjä. Vuoden 2004 jälkeen raivatulle alueille ei luonnonhaittakorvausta makseta.
- Eläinten hyvinvointikorvaukset **+**
  - Vaikutetaan eläinten ruokintaan.

Ilmaston muutokseen sopeutuminen

- Ilmastonmuutokseen sopeutuvien tuotantomenetelmien ja tuotannon rakenteen sekä sijoittumisen huomioon ottaminen tukipolitiikassa.
- Eläintautien seurantajärjestelmien kehittäminen.
- Kasvitautilien ja tuholaisten seurantajärjestelmien kehittäminen.
- Uusien teknologioiden ja viljelymenetelmien kehittäminen ja niistä tiedottaminen.
- Ilmastonmuutoksen ja sen riskien hahmottaminen.
- Muuttuneiden ilmasto-olosuhteiden ja kasvinsuojelutarpeiden integroiminen kasvinjalostusohjelmiin.
- Vesiensuojeluohjeiston muutoksen arviointi.
- Uusien viljelymenetelmien, viljelykasvien ja teknologian käyttöönotto.
- Erityisen tärkeää ilmaston muuttuessa on peltöjen yleisen kasvukunnon ylläpito.

Maatalouden rakennetuet

- uusiutuvaa energiaa hyödyntäviin energialaitoksiin, kuten lämpökeskuksiin ja bioenergialaitoksiin
- lannan käyttöä tehostaviin investointeihin kuten lannan prosessointijärjestelmien hankintaan,
- etäsäiliöiden rakentamiseen sekä lantavarastojen kattamiseen
- tilojen energiakäytön tehostamista ja energiainvestointien tarpeellisuutta selvittäviin
- energiakatselmuksiin
- salaojitukseen, happamien sulfaattimaiden ja turvemaiden säätösalaojitukseen

Maataloustuotannon alueellinen eriytyminen ongelmallista

- Kotieläintalouden keskittyminen harvemmille, ennestään vahvoille tuotantoalueille johtaa pellon niukkuuteen ja lannanlevityksen ongelmiin mutta moniin keskittämisetuihin – suuntaa vaikea muuttaa
- Typpikuormitus on vähentynyt alueilla, joilla kotieläintalous on vähentynyt.
- Eloperäisten maiden raivaaminen kasvavan kotieläintuotannon tuottaman lannan (lietteen) levitykseen johtaa kasvavaan typpikuormaan ja kasvihuonekaasupäästöihin useiksi vuosiksi eteenpäin.

Huomio lantaan 1

- Tehokkaimmat toimet maatalouden päästöjen vähentämiseksi liittyvät toimiin eloperäisillä viljelymailla: pinta-alan kasvun rajoittaminen ja toimet olemassa olevilla aloilla.
- Eloperäisten peltojen pinta-alojen kasvu selittyy enimmäkseen lannanlevitysalan tarpeen kasvulla.
- Lannanlevitysalan tarvetta säätelevät erityisesti ympäristönsuojelulain ja –asetuksen (86/2000, 169/2000) säädökset eläinsuojien ympäristöluvista sekä valtioneuvoston asetus maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta (931/2000).

Huomio lantaan 2

- Lantaravinteiden tehokas hyödyntäminen keskeistä jo investointihankkeita arvioitaessa ja tuettaessa
- Avainasemassa (paitsi lietelannan sijoituslevityksen lisääminen) myös lannankäsittely, joka alentaisi kuljetuskustannuksia
- Lietelannan jakeistaminen ja kiintojakeen markkinointi maanparannusaineena ja fosforilannoitteena keino lisätä orgaanisen aineksen määrää kivennäismailla
- Pelkkä jakeistus (tai biokaasu) ei takaa ravinteiden kiertoa, tarvitaan markkinat ja työnjakoa lannan orgaanisen aineksen levittämiseen kauemmas => kotieläintuotannon keskittyminen mahdollistaa tehokasta työnjakoa
- Lannan oltava edullisempi vaihtoehto kuin kaupalliset epäorgaaniset lannoitteet

Luonnos rahoituksen jakautumisesta

Luonnos Manner-Suomen maaseudun kehittämishojelman rahoituksen jakautumisesta

17.6.2013

	Julkinen rahoitus	
	2007-2013 milj. euroa	2014-2020 milj. euroa
Toimenpide		
Maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimenpiteet	2 384	1 561
Luonnonmukainen maatalous	(sis. yllä olevaan)	339
Eläinten hyvinvointi	126	523
Luonnonhaittakorvaus	2 948	2 948
Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset	291	420
LEADER	267	300
Yritys- ja hanketuet	635	621
Tekninen apu ja muut toimenpiteet	119	110
YHTEENSÄ, josta	6 770	6 822
- EU-osuus (2007-2013 31,57%; 2014-2020 34,579 %)	2 137	2 359
- valtion osuus	4 389	4 389
- muu kansallinen rahoitus (kunnat/rahastot)	244	74

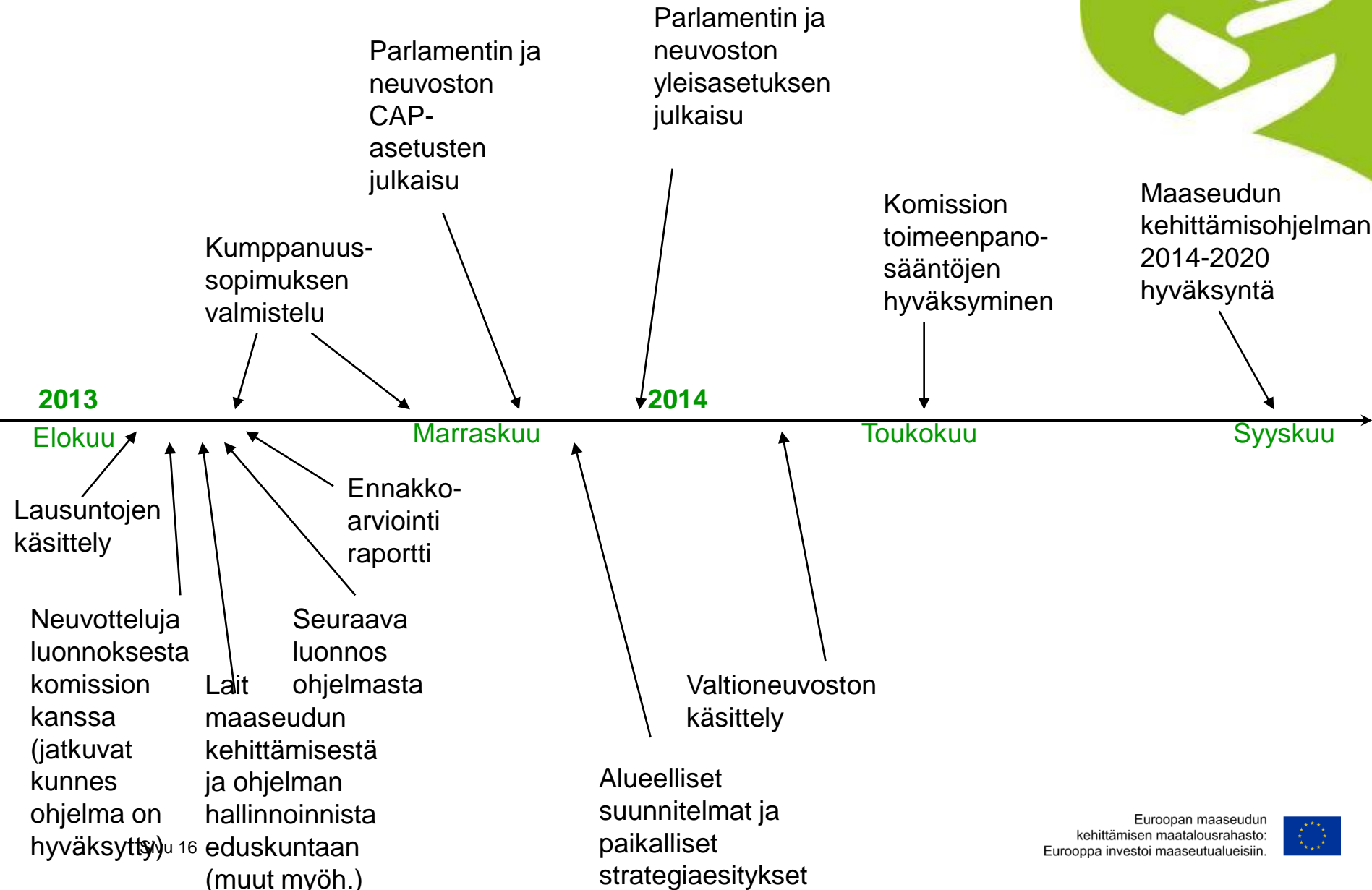
Suorat tuet

Viherryttäminen vuodesta 2015 lähtien

942

Ohjelmavalmistelu aikataulu

Kohdentaminen

- Hallitusohjelma: Maatalouden ympäristötukea kohdennetaan alueellisesti ja tilatasolla kaikkein kuormittavimmille alueille ja lohkoille. Ympäristötuen ehdot muutetaan entistä vastikkeellisemmiksi ja enemmän ympäristön ja vesien suojelua kannustaviksi.
- Valtioneuvostoon menevä ehdotus – kohdentamisalue Suomenlahteen, Saaristomereen, Selkämereen Kokkolaan asti ja laskevien jokivesistöjen ensimmäisen jakovaiheen valuma-alueet täydennettynä tukialueen ab alueella (Pirkanmaa), noin 60% pelloista.
- Alueellista kohdentamista: ravinteiden tasapainoinen käyttö, ympäristöhoitonurmet, peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys
- Lisäksi peruna-, sokerijuurikas- ja puutarhakasvien lohkot(saneerauskasvit), happamet sulfaatti ja turvemaat
- Komission kommentit voivat vielä muuttaa tilannetta

Yhteenvetona

- Ympäristön ja ilmastonmuutoksen läpileikkaavuuden tulee painottua ohjelmassa aiempaa enemmän – vastuu ympäristön hoidosta ei vain ympäristökorvauksella
- alueellisten suunnitelmien merkitys myös ympäristöasioissa ja hyvien hankehakemusten perään kuuluttaminen

KIITOS

www.maaseutu.fi

